

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΤΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΙΜΗ ΔΡ. 250

ΔΑΪΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 7

(ΣΤΟΑ ΠΑΠΠΟΥ)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ: Θ. ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

πολλά χρόνια όμως άρχισαν νά φοροῦν ξύλινη, ἀργότερα δὲ τὴν κατασκεύαζαν μὲ μανδύλες, τῆς ὁποῖες ἔδεναν σὲ πολλές δίπλες, μὲ τέτοιον τρόπο, ὥστε ἔπαιρναν τὸ σχῆμα τῆς περικεφαλαίας.

Τέτοιες περικεφαλαῖες φοροῦν σήμερα σχεδὸν ὅλες ἡ γυναῖκες καὶ τῆς κάνουν μὲ μανδύλες.

Ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια στὸ Μακεδονικὸ ἀγῶνα, εἰς τὰ μέρη ποῦ τρομοκρατοῦσε ἡ Βουλγαρικὴ προπαγάνδα, οἱ κομιτατζήδες εἶχαν ἀπαγορεύσει στὴς γυναῖκες νά φοροῦν περικεφαλαία, ἀργότερα δὲ τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ οἱ νεότουρκοι. Ὅταν ὅμως ἐπανεῆκτε ἡ Ἑλλάς τὴ Μακεδονία τῷ 1912, ἡ γυναῖκες ἄρχισαν νά φοροῦν τὴν περικεφαλαία καὶ τὴν φοροῦν ὡς τὰ σήμερα.

Τὴν περικεφαλαία αὐτὴ οἱ ἐντόπιοι τὴν ὀνομάζουν « α τ σ ο ὕ λ ι ».

Ν Η Σ Ε Λ Ι

Ἄναχωροῦμεν ἐκ Γκριζάλης καὶ μετὰ πορείαν 35' τῆς ὥρας, φθάνομεν εἰς τὸ χωριὸν Μέγα Νησέλι, κείμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλιάκμονος ποταμοῦ, εἰς τὸ σημεῖον, ἔνθα ἡ σιδηρᾶ γέφυρα ἡ Ξευγκιώουσα τὸν ποταμὸν, ἐπὶ τῆς ὁποίας διέρχεται ἀμαξιτῆ ὁδός, εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τοῦ Γιδᾶ ἄγουσα.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ χωριὸν τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ ἐκ πέντε οἰκιῶν συγχείμενον χωριὸν Μικρὸ Νησέλι, ἀπέχον περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν, ὀνομάσθησαν οὕτω ἐκ τοῦ ὅτι ὁσάκις πλημμυροῖ ὁ ποταμὸς, ἐνῷ αἱ πέριξ ἐκτάσεις μεταβάλλονται εἰς λιμνοθάλασσάν, αὐτὰ μένουσιν ἀνέπαφα σχεδὸν ὡς ἐπὶ νησίδων.

Πρὸς Ἄνισμᾶς καὶ Βορροῦν ὄρει ὁ Ἀλιάκμων.

Πρὸς Βορροῦν τὸ χωριὸν Γιδᾶς ἀπέχον 4 χιλόμετρα.

Νοτιοανατολικῶς τὸ Μικρὸ Νησέλι, ἀπέχον 30 λεπτά τῆς ὥρας.

Νοτιοδυτικῶς ἡ Γκριζάλη, ἀπέχουσα 35' τῆς ὥρας.

Βορειοανατολικῶς τὸ Νεοχωρόπουλο, ἀπέχον ἡμίσειαν ὥραν.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Τὸ Μέγα Νησέλι κατοικεῖται ἀπὸ 350 κατοίκων

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΑΣΧΑ

Με τὴν καμάρι σέβονται τὸ χορὸ τὴ λαμπρῆ.

ΑΡΧΑΙ

Τὸ χωριὸν ὑπάγεται διοικητικῶς εἰς τὴν Κοινότητα Γκριζάλης.

Κοινοτικοὶ σύμβουλοι οἱ
Ἀντώνιος Παπαδόπουλος,
Γεώργιος Δεληκαστόπουλος,
Θομᾶς Χατζής.

ΓΕΩΡΓΙΑ

Οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καὶ ἰδίως ἀραβοσίτου, κατότι τοῦτο εἶναι, τὸ μόνον προϊόν ὅπερ δύναται νά καλλιεργηθῆ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐποχῆς τῶν πλημμυρῶν.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Ἐπίσης μία τῶν κυριωτέρων ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων εἶνε ἡ κτηνοτροφία, συνίσταται δὲ αὕτη εἰς πρόβατα καὶ ἀγελάδας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Τὸ χωριὸν ἔχει μίαν ἐκκλησίαν τιμημένην ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Ἱερεὺς ὁ Παπα-Τριαντάφυλλος Γιαννόπουλος.

Ἐν κοινῶν δημοτικῶν σχολεῖον μικτὸν μονοτάξιον.

Μαθηταὶ 55—60.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Δύο παντοπωλεῖα οὐχὶ ὄξεια λόγου.

Μεσάζων δι' ἐμπορικᾶς συναλλαγᾶς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς φύσεως ὁ Ἀντώνιος Παπαδόπουλος.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ Μέγα Νησέλι ἐπὶ τουρκοκρατίας ἦτο ἔδρα ἀστυνομικοῦ σταθμάρχου λόγῳ τῆς γειτνιασεως μὲ τὴν γέφυραν τοῦ Ἀλιάκμονος, ἥτις ἦτο ἡ μόνη ἥτις συνέδεε τὸν δρόμον τοῦ χωριοῦ μὲναι τῆς κατασκευῆς

τῆς μονῆς πατέρα Διονύσιον, τὸν Παλαστέφανον ἱερομόναχον καὶ τοὺς λοιποὺς 15 μονάζοντας πατέρας.

Κατὰ τὴν ἐκ τῆς μονῆς ἀναχώρησίν μας ὁ ἡγούμενος πᾶτερ Διονύσιος προπέμπων ἡμᾶς μᾶς ἐδώρῃσεν ἕνα ταβόν.

ΠΑΛΑΤΙΤΣΙΑ - ΚΟΥΤΛΕΣ ΜΠΑΡΜΠΕΣ - ΒΑΛΛΑ

Μετὰ πορείαν μᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας διὰ μέσου δασωδῶν λόφων φθάνομεν εἰς τὸ μετόχιον τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τοῦ Γρηγορίου, τὴν Βούλτσιαν, ἣτις ἀριθμεῖ περὶ τὰς δέκα οικογενεῖας ἀσχολουμένας εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἐκεῖθεν ἀναχωροῦντες καὶ διερχόμενοι ἐκ Νεοκάστρου μετὰ πορείαν δύο ὥρων φθάνομεν εἰς τὰ χωρία Παλατίτσια Κούτλες καὶ Μπαρμπες, ἀπέχοντα ἀλλήλων περὶ τὸ τέταρτον τῆς ὥρας.

Τὰ χωρία ταῦτα κείνται ἐπὶ τῆς θέσεως ἐνθα ἔκειτο ἄλλοτε ἡ ἀρχαία πόλις Βάλλα.

Ἀνάγλυφον μετ' ἐπιγραφῆς εὑρεθὲν ἐν Κούτλαις παρὰ τοῦ κ. Γ. Γ. Φιλαρέτου

Β Α Λ Λ Α

Περὶ τῆς πόλεως ταύτης τρεῖς μόνον ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀναφέρουν κατ' ὄνομα καὶ οὐδὲν περὶ αὐτῆς λέγουσι πλέον. Ἐκ τούτων, ὁ μὲν Στέφανος Βυζάντιος τὴν ὀνομάζει Βάλλα, ὁ Πλίνιος τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀποσιωπᾷ καὶ ἀντὶ τούτου ἀναφέρει τὸ τῶν κατοίκων Vallaei, ὁ δὲ Πτολεμαῖος καλεῖ αὐτὴν Οὐάλλας.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων ὀρθότερον φαίνεται τὸ τῆς Βάλλας, διότι ὁ Στέφανος Βυζάντιος, ὃν καὶ μεταγενέστερος τοῦ Πλίνιου, ἠρῶσθη τὸ ὄνομα ἀπὸ πηγᾶς ἐγγχωρίους, ἀπὸ τὰ Μακεδονικὰ τοῦ Θεαγένους, πολὺ ἀξιοπιστώτερα τῶν ξένων Ρωμαϊκῶν, ἐνῶ ὁ Πτολεμαῖος φαίνεται μεταφράσας τὸ Ρωμαϊκὸν Vallaei εἰς Οὐάλλας.

Ἐκ τῆς παροδικῆς ταύτης μνείας τῆς πόλεως ὑπὸ τριῶν μόνον συγγραφέων, εὐλόγως ἢ δυνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ Βάλλα ἦτο μικρὰ τις πόλις τῆς Μακεδονίας καὶ ἀσήμαντος. Ἐκ τῶν γενομένων ὅμως σπουδαιωτάτων ἐρευνῶν, ἀνασκαφῶν καὶ ἀνακαλύψεων ἐν τῇ θέσει τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν κ. κ. Heuzey καὶ Daumesnil τοιαύτη ὑπόθεσις ἐξελέγχεται ἐντελῶς ἐσφαλμένη καὶ ὄχι μόνον τοιαύτη ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκπληξιν προξενεῖ ἡ μεγάλη πληθὺς τῶν σπουδαιωτάτων ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων καὶ Μακεδονικῶν ἀριστουργημάτων.

Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἀντιθέσει μεταξὺ τῆς ἑλλείψεως ἀρχαίων πληροφοριῶν καὶ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ εὐθεσεως τοσούτων ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων ἐν τῇ θέσει τῆς πόλεως, εὐλόγως δυνατό τις νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν κρίσιν τοῦ Θεομυθίδου περὶ τῆς δυνάμεως τῶν Μυκηναίων καὶ τῆς Σπάρτης, περὶ τῆς πρώτης τῶν ὁποίων γράφει ὁ Στράβων «ὥστε νῦν μὴδ' ἴχνος εὐρίσκεσθαι τῆς Μυκηναίων πόλεως», καὶ τὴν κατὰ κρίσιν τῶν κρινόντων τὴν δύναμιν καὶ ἀξιολογότητα μᾶς πόλεως ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως αὐτῆς.

Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ Βάλλα, πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ἐρεπιῶν, κρινομένη ἐκ τῆς ἀπλῆς μνείας τῆς γεωγραφίας καὶ ἱστορίας, παρίσταται μηδαμνὴ καὶ ἀνοξία παντὸς λόγου. Πόσον ὅμως ἠδικήθη, ὄχι μόνον ἡ Βάλλα, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ἡ Μακεδονία, ἀπ' ἐνόου μὲν ἐκ τῆς ἀγνοίας τῶν ἀρχαίων, ἀπ' ἐπέρου δὲ ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν πολλῶν περὶ Μακεδονίας συγγραμμάτων Μακεδόνασι συγγραφέων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, ἐξ ὧν δέκα μὲν ἔγραψαν εἰδικῶς Μακεδονικὰ, 14 δὲ ἄλλας ἱστορίας τῆς Μακεδονίας καὶ γενικὰς καὶ μερικὰς.

Ἐὰν ὅμως ἡ Μακεδονία εἶχεν ἔστω καὶ ἕνα μόνον ἄνδρα, ὡς εἶχεν ἡ κυρίως Ἑλλὰς τὸ Πausanias, ἵνα περιγράψῃ τὰ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα αὐτῆς, ἤθελε παρασταθῆ ἐνώπιον τοῦ πεπολιτισμένου ἀρχαιολογικοῦ κόσμου ἄνα